

Ellen en Albert van Burgsteden

Een tochtige koe opsporen kostte Albert van Burgsteden steeds meer moeite. In 2010 schafte de melkveehouder uit het Drentse Een daarom stappentellers aan.

Aantal koeien:	125
Melkquotum:	1.030.000 kg
Hoeveelheid land:	66 ha eigendom, 40 ha natuurland
Aantal stuks jongvee:	100
Rollend jaargemiddelde:	4,03 125 8263 4,38 3,57

Albert van Burgsteden:
'We hoeven nu minder koeien tochtig te spuiten en we gebruiken minder spiralen'

Albert van Burgsteden probeert met aanschaf stappentellers geen tocht te missen

'Ik kijk nu bijna niet meer'

Weer een tocht gemist. Tot een jaar geleden was dat een regelmatig terugkerende frustratie van Albert van Burgsteden. De melkveehouder probeerde met stappentellers het tij te keren. 'Na vier maanden hadden de stappentellers 68 tochtige koeien gevonden. Zeventien daarvan hadden we zelf niet gezien.'

tekst Inge van Drie

Hoe vind ik die tochtige koe nu? Het is een vraag die bij veel veehouders speelt. Ook Albert van Burgsteden worstelde er de laatste jaren steeds vaker mee. 'Onze tussenkalf tijd liep uit en het vinden van tochtige koeien werd steeds lastiger. We misten regelmatig een tocht', zo blikt de melkveehouder kort terug. In het Drentse Een melkt hij samen met zijn vrouw Ellen en fulltime-medewerker Joost 125 koeien.

'Het is niet dat ons bedrijf te groot zou zijn en onze medewerker is super alert. Onze roosters zijn opgeruwd, dus de koeien zouden hun tocht gewoon moeten kunnen laten zien. Maar we hebben, of misschien ook nemen, te weinig tijd voor tochtdetectie. We staan niet een half uur over het muurtje naar de koeien te kijken en we hebben geen rookpauze om tochtige koeien te traceren. Ik werk op jaarbasis ongeveer 1500 uur buitenshuis als agrarisch taxateur. Daarbij, mijn vader wordt ouder. Hij schreef ook regelmatig tochtige koeien op het bord. We konden de tochtwaarneming gewoon niet goed in de hand houden.'

De tussenkalf tijd op het Drentse bedrijf lag op 420 dagen. 'We wijken daarmee niet eens af van het landelijk gemiddelde, maar bij een productie van ruim 8000 kilo vind ik deze tussenkalf tijd niet toerekenbaar. Zo'n tien tot vijftien jaar geleden was de productie op ons bedrijf net zo hoog. Toen haalden we een tussenkalf tijd van 380 dagen.'

Van Burgsteden probeerde er wat aan te

doen door de frequentie van de dierenartsbezoeken in het kader van vruchtbaarheidsbegeleiding op te vijzelen. Hoewel tevreden over de begeleiding, heeft Van Burgsteden ook een puntje van kritiek. 'Je loopt achter de feiten aan. Met de dierenarts zijn we de missers aan het opsporen, de koeien die niet schoon zijn of cystes op de eierstokken hebben. Liever zou ik aan de voorzijde werken, tochtige koeien eerder opsporen.'

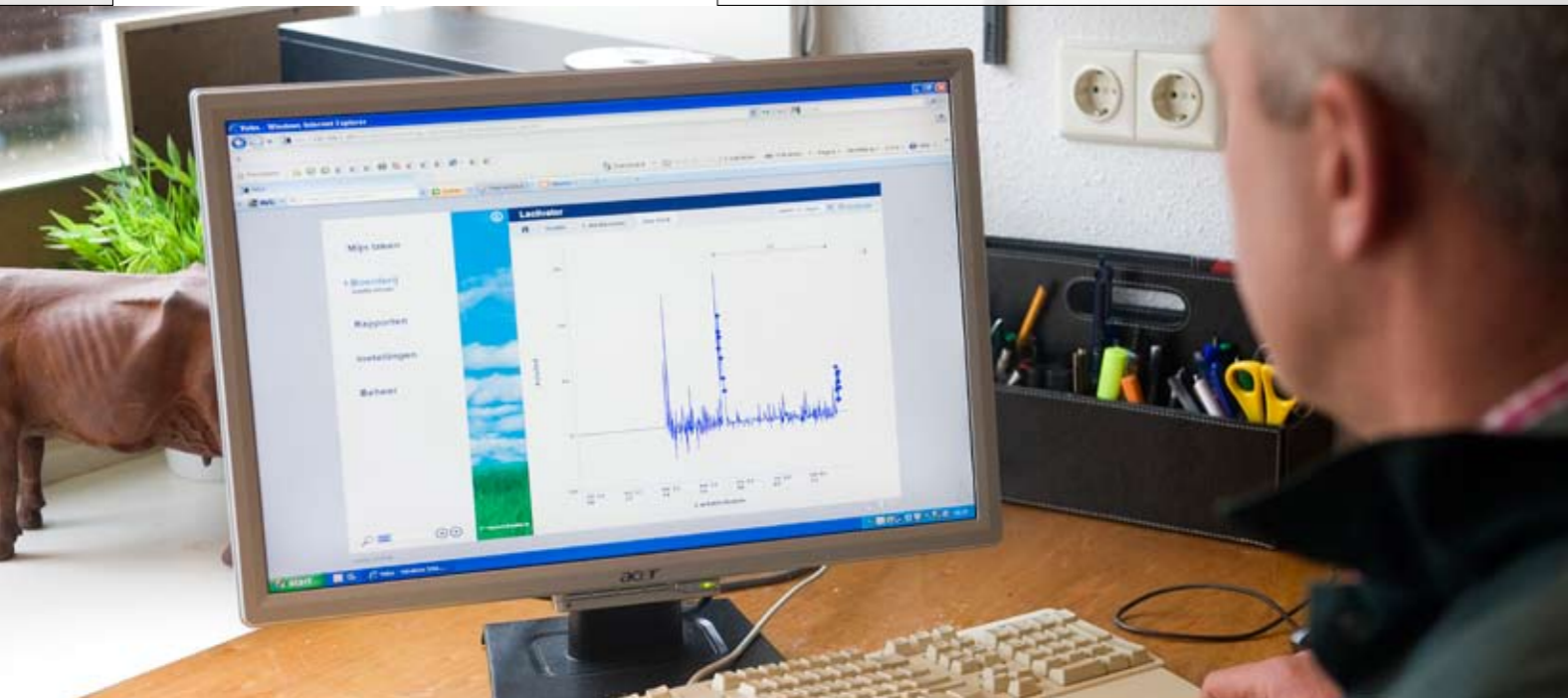
Een jaar geleden sprak Van Burgsteden een collega-veehouder met hetzelfde probleem. 'In een opwelling besloten we samen op zoek te gaan naar een oplossing. We hebben verschillende systemen vergeleken, zoals Heatime van Semex en de Lactivator-stappenteller van Nedap met een koppeling via internet met CRV DrachtWacht Pro.'

De keus van Van Burgsteden viel op het laatstgenoemde systeem. 'Qua technische bagage verschilden de systemen nauwelijks. Het enige voordeel bij Nedap was dat de koedata vanuit CRV over te zetten zijn in het managementsysteem.'

Telefoon geeft seintje

Sinds afgelopen zomer dragen de koeien van Van Burgsteden een stappenteller. Gekscherend: 'Ons buurmeisje dacht dat de koeien horloges om hadden. Ik zei: "Dan weet de stier hoe laat het is".'

Vlak bij de melkstal hangt een ringantenne die twee keer per dag – als de koeien de melkstal uitlopen – de gegevens uitleest. Bij een verdachte of tocht

Op de computer kan Van Burgsteden van elke koe de tochtactiviteit bekijken

De rode lamp knippert bij een tochtige koe

Alle koeien dragen een pootband

Opgeruwde roosters om de tocht goed op te sporen

Buiten melkstal wordt activiteit uitgelezen

Interval afkalven tot eerste inseminatie inmiddels met 21 dagen gedaald

Van Burgsteden insemineert zelf

tige koe gaat er een rode lamp op de antenne knipperen. Na het melken bekijkt Van Burgsteden op de computer het overzicht met tochtige en verdachte dieren. Het overzicht op de computer – er is een continue internetverbinding tussen kantoor en stal – laat ook precies zien op welk moment de koeien actief beginnen te worden en wat het optimale inseminatiemoment is. Van Burgsteden krijgt ook op zijn telefoon een seintje als er een tochtige koe is. 'Dat is vooral gemakkelijk als ik op pad ben en pas laat terug ben. Dan kan ik Joost vragen om de koe alvast te insemineren.'

's Nachts tochtig

In het begin controleerde de Drentse melkveehouder de werking van het systeem nauwgezet. 'We probeerden alles hetzelfde te laten en net als anders zelf tochtige koeien op te sporen. Na vier maanden hadden de stappentellers 68 tochtige koeien gevonden. Zeventien daarvan hadden wij zelf niet gezien, terwijl de koeien echt tochtig waren. We zagen tochtlijm en bij het insemineren bleek de tonus op de baarmoeder goed. Gemiddeld genomen ben ik redelijk kritisch, maar dit systeem werkt goed. Het ergste is: ik kijk nu bijna niet meer naar tochtige koeien. Het klopt gewoon.'

Zo kan Van Burgsteden in de computer zien dat een aantal koeien 's nachts tochtig is geweest. 'Die hadden we anders nooit gevonden. Tochten zijn korter geworden en minder heftig.'

Het aantal open dagen – het gemiddeld aantal dagen vanaf kalven tot eerste in-

seminatie – is inmiddels met 21 dagen gedaald tot tachtig. 'Dat zie ik bij zowel de jonge als de oudere koeien. Als het zo doorgaat, komen we uit op een tussenkalf tijd tussen de 385 en 390 dagen.'

Of het gemiddeld aantal inseminaties per dracht in de toekomst ook gaat dalen, betwijfelt Van Burgsteden. 'Het is nu zelfs iets hoger. Gemiddeld genomen insemineer ik nu vroeger. Bij sommige koeien ben ik misschien wel te vroeg, waardoor ze niet altijd meteen drachtig worden. Het kan bovendien best zijn dat ik mijn topkoeien vaker ga insemineren. Met een rietje van vijf euro wil ik het best wat langer proberen.'

Hormoongebruik daalt

Nog steeds staat de dierenarts de eerste maand van de maand op de stoep, maar het bezoek duurt aanmerkelijk korter. 'Vroeger stonden er veertig koeien vast en waren we de hele ochtend bezig. Alle koeien die binnen negentig dagen niet tochtig waren, werden gevoeld en meteen behandeld, er werd gecontroleerd of de baarmoeder schoon was en koeien werden op dracht gescand. Nu is het alleen nog een kwestie van drachten scannen en zijn we in een uurtje klaar.' Van Burgsteden ziet meer voordelen dan alleen het sneller opsporen van tochtige koeien. 'De hele maatschappij heeft de mond vol van mvo, van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Dit is heel erg mvo: het hormoongebruik daalt, doordat we minder koeien tochtig hoeven te spuiten en minder spiralen gebruiken.'

Bij een aantal koeien neemt ook de stappenteller geen tocht waar. 'Wellicht kan dat een selectie criterium zijn om zulke koeien af te voeren. Het is de vraag of het slim is om verder te fokken met dergelijke koeien door ze alsnog tochtig te spuiten. Een ander voordeel is dat ik koeien die cyclisch zijn eerder vind. Nu kan ik zelf beslissen of ik een koe al bij veertig dagen insemineer of wacht tot de volgende tocht. Eerder insemineerde ik meteen omdat ik bang was de volgende tocht te missen.'

Van Burgsteden ziet bij een aantal koeien drie dagen voor de tocht ook al een verhoging van de activiteit. 'Ik vraag me af of dat misschien cysteuzen koeien zijn. Het zou mooi zijn als je die op deze manier eruit kunt vissen.'

In principe zou Van Burgsteden de vruchtbaarheid nog verder kunnen automatiseren. Bij CRV DrachtWacht Pro bestaat de mogelijkheid om online tochtige koeien aan te melden voor insemi-

kengetal	aug.'10 – jan.'11	aug.'09 – jan.'10
aantal koeien per bedrijf	122	125
aantal kalvingen	92	79
dagen afkalven-1e ins.	80	101
drachtpercentage na 1e ins.	42	56
aantal ins. per dracht	1,56	1,31

Tabel 1 – Vergelijking van vruchtbaarheidskengetallen

atie. Tot nu toe insemineert Van Burgsteden de koeien zelf. 'Ik melk relatief weinig. Als ik ook het insemineren zou uitbesteden, houd ik te weinig feeling met de koeien.'

Van Burgsteden maakt gebruik van SAP om de stierkeus te bepalen. 'Ons fokbeleid is al jaren consequent. We zijn nog steeds inzetboeren. Ik kies uit de hoogste inestieren de stieren met een goed functioneel exterieur. Productie is bij ons nummer één. Op fokwaarde vruchtbaarheid selecteer ik niet echt, al moet die wel binnen een bepaalde bandbreedte vallen. Een stier met een vruchtbaarheidsindex van 92 sla ik liever over.'

In totaal was Van Burgsteden voor de aanschaf van het hele systeem 13.000 euro kwijt. Alle koeien kregen een pootband. 'Ik zag het niet zitten om elke keer die banden te verwisselen als een koe drachtig is of net gekalfd heeft. Die paar extra pootbanden à 85 euro per stuk heb ik er graag voor over.'

Het jongvee draagt geen pootbanden. 'Met het jongvee hebben we eigenlijk nooit problemen gehad. Dat loopt expres voor in de stal, zodat we er goed mee om hebben. De pinken die na één tot twee inseminaties nog niet drachtig zijn, gaan bij de stier. Die dekt ongeveer twintig procent van de pinken.'

Sturen op tussenkalf tijd

Van Burgsteden heeft dankzij de stappentellers de beschikking over een keur aan kengetallen. 'Het zijn er eigenlijk te veel. Het zou handig zijn als je een dashboardfiguur zou krijgen van hoe de tussenkalf tijd zich beweegt. Daalt dat getal en zit het in het groene gedeelte of beweegt het zich naar het rode gedeelte. Dan zie je in een oogopslag hoe het zit en kun je eventueel bijsturen. Kijk, de melkprijs is geen stuurgrootheid, daar kun je als veehouder niet zo veel aan veranderen. Maar aan de tussenkalf tijd kun je wel zelf wat doen. Eerder reageerden we op wat ons overkwam. Nu kunnen we sturen op wat we willen.'

➔ Kijk voor extra foto's op www.veeteelt.nl